

İlim Tasavvurumuz Üzerine...

İslâm ilim geleneği, ihtiva ve temsil ettiği zâhirî, aklî, felsefî ve irfânî zenginliği ile küllî bir gerçekliği yansıtmaktadır. Söz konusu zenginlik alanlarının her birisi meşrûiyetini, kendi usûlü dairesinde hakikat arayışı süreci içerisinde bulunuşuyla temellendirmektedir. Başlı başlarına müstakil birer ilim dalı olmaları ve bunun neticesinde tarifi, gayesi ve mesâili itibariyle sınırları belirgin olsa da, ortak bir tasavvura aracılık etmeleri dolayısıyla kaçınılmaz biçimde, bünyesinde sair ilimlerle kendi zaviyelerinden müştereklikler barındırır. Ne var ki, kendine has mesâildeki farklılaşmalar, bütünü temsil ettiği küllî tasavvurun varlığına engel değildir.

Geçmişte ve günümüzde, geleneğin bu yönü gözden kaçırıldığında, ilimler arası irtibat, sözü edilen müştereklikler üzerinden değil, ayrışmalardan hareketle kurulmaya çalışılmıştır. Esasen İslâm ilim geleneğini, ilimler arası iç çekişmelerin ve tartışmaların odağı olarak görmek böyle bir yaklaşım neticesinde ortaya çıkmıştır. Kadîm ilim geleneğimizi fikrî karışıklığın odağı olarak görme zafiyetini sadece şarkiyat geleneğinin bir refleksi imiş gibi kabul etmek kolaycı bir yaklaşımdır. Şarkiyat geleneği 'ötekinin duruşunu' temsil ettiği için dikkate alınması ve zafiyetlerine odaklanması gereken, 'öteki'lerin dışında kalanlar, yani 'biz' olmalıyız.

İlim ehli taifeyi teşkil eden bizlerin bu süreçte yapması gereken, dışardan ve çatışma odaklı yaklaşımı bir yana bırakıp; kendilerini İslâm tasavvurunu zayıflatmaya adanmış kişilerin yöntemlerinin üst dilini keşfederek, benzer hatalara düşmekten kurtulmak, muhtelif ilimleri aynı müştereklikte cem eden kadîm geleneğimizin üst tasavvuruna odaklanmaktır.

İslâm toplumu olarak, fikrî hamlemizi gerçekleştirmemiz, körü körüne taklîdi bir yana bırakıp, bize ait değerler manzumemizi keşfetmemize bağlıdır. Modern çağın bilgi üzerindeki bizi kuşatan tahakkümü ve kendi değerlerini bize taşıyan imkânlarını 'mihengimize' vurmada özümseme, bizi sürekli olarak kimliğimizden uzaklaştırmaktadır. Günümüzde öğrendiğimiz en önemli esas, 'bilginin/ma'lûmâtın' kutsallığı iddiasıdır. Oysa her dönemde, mukaddes olan hakikat ve ma'rifettir. Bir başka ifade ile varlığımız meşrûiyetini bilgi peşinde koşmamızdan değil, hakikat yolcusu olmamızdan almalıdır.

Doğru yanlış her türlü bilginin kutsanması sebebiyledir ki, arama motorları ve sosyal medya plâtfomaları üzerinden paylaşılan veriler, tıpkı, geçmişte ilimler ve ilim ehli arasında sadece ma'lûmâta odaklanıldığında, ilimler arasındaki müşterek zeminin fark edilememesi ve İslâm tarihinin çatışmalar tarihi şeklinde algılanması gibi, bir ölçüye vurulmaksızın yaygınlığı nisbetinde doğru ve tayin edici bir konum ihrâz etmiştir. Bizler geçmişin ve günümüzün tecrübelerinden istifade ederek, tekrar aynı hataya düşmediğimizden emin olmalıyız.

Şu halde, ilim ehline düşen, öncelikle ilimlerin usûlleri ve telif tarzlarının müşterekliğini temin eden 'üst dilini'; bir başka ifade ile 'külli tasavvurunu' keşfe yönelik gayretlerini arttırmaktır. İlmin bugünkü temsilcilerinin, İlâhî hakikati zâhirî, aklî, rûhî, kalbî, irfânî plânda idrak için ömür tüketen geçmiş âlim, hakîm ve ârifler ile eserler üzerinden bağ kurmak suretiyle, onların arayış tecrübelerinden istifade etmeleri, ilimleri kuşatan külli tasavvurun idrâkini mümkün kılacaktır. Bizi külli tasavvura ulaştıracak olan vasıta, bazen dilin sunduğu imkânlar, bazen akıl, mantık ve felsefenin hâsıl ettiği kazanımlar, bazen de kalbin ve irfânî geleneğin ulaştığı hakikatler olabilecektir.

Bütün bu hususların arayışı içerisinde olan, *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)* aracılığı ile de, bize ait duruşa ve müşterek tasavvuru keşfin zaruretine dikkat çekmeyi kaçınılmaz görüyoruz. Bir başka ifade ile, tedbirimizi alıp, tedârikimizi ikmâl ederek seyrimize devam etmenin mutlak ihtiyacımız olduğunu fark ederek, 'cihet-i vahdemizi' yeniden hatırlamalı, uydu olmaktan, ezilmişlikten kurtulmalı, kendimize ait usûl, ulemâ ve kitâbiyâta dönmeli, ilmî düşüncümüzü yeniden 'âlî tasavvurumuza' uygun hâle getirmeliyiz.

Kırk ikinci sayımızla, akademik dergicilikte kemâle erdiğimizizin göstergesi olarak, kesintisiz yayın hayatını sürdürerek, geride bıraktığımız ilk yirmi yılın ardından, *Hadis Tetkikleri Dergisi'*nin bu nüshasında; hadis ilimlerinin muhtelif alanlarında ilginizi çekecek tetkiklere yer verdik. İslâm coğrafyasının uzak diyarlarının tasavvurlarını bize sunan makaleler, eser tetkikleri, bilimsel etkinlik ve kitap tanıtımları bu sayımızda sizlerin ilgisine arz ettiğimiz içeriğimizdir.

Destekleriniz sayesinde muhteviyâtı daha da zenginleşecek olan *Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD)* işaret edilen hususlarda bize iletilen her türlü talebe açık olup, bütün imkânlarını kullanarak arzu edilen hususlarda yazarlarımızın yanında olmaya çalışacaktır.

Geride bıraktığımız yirmi yıl ve kırk iki sayı boyunca *Hadis Tetkikleri Dergisi'*ne (HTD) destek olan, sahip çıkan, bizleri cesaretlendiren, yazılarıyla bizi onurlandıran hayatta olan ve ahirete irtihal eden bütün hoca ve kardeşlerimize şükranlarımızı sunarken, bundan sonra da *HTD'*nin imkânlarının, araştırmacılarımızın hizmetinde olduğunu te'yiden ifade istiyoruz. Gelecek sayılarımızda görüşmek dileğiyle...

Saygılarımızla...

İbrahim HATİBOĞLU